

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVI (40)

Štev. (No.) 24

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

25. junija 1987

Ob misli na žrtve

JUNIJSKA RAZMISLJANJA

Komunistična revolucija v Sloveniji je sredi sovražne okupacije zahtevala od naroda neštete žrtve. Plačevali so jih s svojo krvjo zavedni, Bogu in narodu zvesti rojaki, ki so v komunizmu prepoznali velikega sovražnika splošno človeških in narodnih vrednot.

Ista revolucija je terjala po dosegi totalitarne oblasti — in terja še naprej — od naroda vedno novih žrtev.

Niso to le prevarani in zapeljani, ne le oni, ki so v ječah in taboriščih izgubljali svobodo in zdravje, ne le rojaki, ki so bili in so še preganjani zaradi svojega prepričanja, ne le begunci, ki so izgubili imetje in domovino, temveč tudi potomci vseh teh neposrednih žrtev.

Naj se tega zavedajo ali ne, so sirote pobitih, otroci zapeljanih, potomci preganjanih, sinovi in hčere zdomceev, skrite žrtve iste revolucije, ki je povzročila genocid nad svojimi nasprotniki ob koncu vojne.

Krivice, ki jih je povzročila komunistična revolucija — še trajajo.

Na to ne sme pozabiti Slovenec, ki hoče ostati v globlini svoje zavesti resnično svoboden. Če so nas včasih skušali strahovati celo na daljavo, nas hoče danes isti sistem uspavati. Kdor pa se pusti ustrahovati ali uspavati — je svojo svobodo zapravljal.

Komunizem širi med narodom še vedno razkroj, zaradi katerega se mu je bilo treba zoperstaviti pred štirimi desetletji — tako, kot se mu je treba upreti še danes. Upor pa ni le stvar orožja, temveč časti, poguma in volje.

Res, da sistem, ki mu botruje partija že propada, a njegove razkrajal-

ne sile še ni konec.

Ko se danes dvigajo iz vrst nekdanjih pristašev revolucije, kritični glasovi, ki so sad razočaranja nad sadovi svojega delovanja, smo teh glasov veseli, saj predstavljajo korak k objektivnejšemu presojanju preteklosti in pomenijo iskanje resnice. Vendar dokler gre le za osamljene krike posameznikov, to za nosilce oblasti v domovini ne predstavlja nobene olajšave pri kričanju, za katero so soodgovorni. Ni dovolj, da je danes nekdo prej Slovenec kot komunist, da bi s tem že opravičil — brez besed — svojo zgodovinsko odgovornost.

Ko iščemo slovenski narodnjaki, tokraj in onkraj morja stičnih točk za reševanje ogrožene slovenske sedanjosti, ne pozabljamo na resničnost naše preteklosti, ki je edino izhodišče za pravično bodočnost.

Posamezniki smo lahko odpustili, kar so zakrivali nad nami, a to ne pomeni, da so poravnane krivice, storjene vsemu narodnemu občestvu. Noben sedanji, ne pretekli predstavnik komunistične oblasti v Sloveniji ni še pokazal zadosti moralne veličine, da bi te krivice priznal in se njihovega širjenja uprl. Zato lahko gledamo na njih poskuse, kako zapustiti zablodeno pot sicer z razumevanjem, ne moremo pa jim izkazati priznanja za nekaj, — česar niso bili in niso sposobni storiti.

Dokler še trajajo neporavnane krivice nad našim narodom in dokler komunistična partija dodaja nekdanjim še vedno nove, politična emigracija ne more imeti zanj drugje besede — kakor besedo obsodbe.

Marko Kremžar

Sinovi zapuščajo očete

kratke misli, objavljamo naslednje misli:

Osnovno vprašanje je, ali se bo socializem gradil na silo (z večnimi direktivami od zgoraj navzdol) ali pa bosta družbo oblikovali svobodna volja množic, svobodno izražena politična želja po odprtih volitvah parlamentarnega tipa — s strankami.

Jaz mislim, da je dobro, da se izrazi politična volja ljudstva. In da imajo ljudje možnost politične izbire. Mislim, da je možnost izbire ena od tistih stvari, ki iz ljudi dela ljudi.

Po mojem mnenju brez političnih strank sploh ne gre.

Edina teoretična možnost, da Jugoslavija postane zares nova družba, je, da ima parlamentarno demokracijo brez klasičnih ali z omejenimi klasičnimi oblikami privatne lastnine.

Kaj meni pomeni „socializem“? Socializem brez svobode in aktivne volje najširših ljudskih množic, izraženih v parlamentarnih volitvah demokratičnega tipa, mi pomeni samo diktaturo. Kljub temu sem neke vrste socialist, ker verjamem v čimveč dobrega za čimveč ljudi.

Kaj meni pomeni „marksizem“? Pomeni mi enostransko in zastarelo filozofijo, ki malo zaostruje sliko razrednih napetosti, ne daje pa nobenega pravega odgovora. Opažam, da je sklicevanje na marksizem ena od značilnosti mnogih totalitarističnih režimov.

In kaj končno meni pomeni „komunizem“? Kot teorija je to utopija, kot praksa je pa izgovor za totalitarizem.

Mnogi mislijo, da bi prehod Jugoslavije na parlamentarno demokracijo izževal Sovjetsko zvezo, da bi nas napadla.

Moj odgovor je, da je demokratična Finska tik ob meji Sovjetske zveze, in kljub temu živita v dobrih odnosih.

Moj ideal so države, kot npr. Švica, Švedska, Holandija.

Moja družbena filozofija je v bistvu varianta socialdemokratskega gledanja.

Mnogokrat sem vprašan, kako to, da sem jaz, ki sem bil titoist, sedaj za parlamentarno demokracijo; to

vprašanje mi je postavil celo neki ameriški novinar.

V takih primerih vedno citiram Biblijo: „Je čas za življenje in je čas za smrt.“ Je čas za sovraštvo in je čas za ljubezen. Je čas za diktaturo, in je čas za demokracijo.

Nekateri moji prijatelji včasih pravijo, da sem „budala“. Jaz sem iz določenih čustvenih razlogov, rajši „budala“ kot pa član komunistične partije.

So pa tudi zahodni modeli, na primer, kako je Franco počasi usposabljal princa Juana Carlosa in kako je potem Juan Carlos preprečil antidemokratski puč španske vojske. Sem velik občudovalec Juana Carlosa.

Moja osnovna teza je, da obstaja vitalna povezava med višjim standardom, širokim spektrom intelektualne in državljanske svobode in parlamentarno demokracijo. Eno brez drugega ne gre.

Sm R

V Torontu so Slovenci sodelovali v hrvaški manifestaciji

Hrvati so v Torontu v dnevih 15. in 16. maja pripravili veliko manifestacijo v spomin na svojo pliberško tragedijo leta 1945. K sodelovanju so povabili tudi Slovence, ki so na te prireditve prišli v lepem številu in so na teh prireditvah tudi sodelovali.

V petek, 15. maja, je bil v hrvaški dvorani v Torontu simpozij, na katerem je govoril dr. Tone Arko iz Čikaga. V soboto, 16. maja pa je pred torontsko občino spregovoril tajnik Slovenskega narodnega odbora dr. Peter Urbanc, ki je v imenu Slovencev pozdravil bratski hrvaški narod, s katerim nas vežejo že stoletja lepe vezi. Še bolj pa nas je povezala strašna usoda slovenske in hrvaške vojske, katero so skupaj z ženami in otroci Angleži izročili komunistom. To je zločin, ki vpije do neba po priznanju in zadoščenju, zločin podoben pokolu Armencev ob prvi svetovni vojni in podoben zločinu nacistov, ki so milijone Judov umorili s plinom v drugi svetovni vojni. Zbrati moramo moči — je sklenil govor dr. Urbanc —, da se narodi Jugoslavije čimprej rešijo totalitarnega komunizma in da skupaj poromamo na svete kraje slovenskih in hrvaških mučencev.

Ob nevtralnosti

Razpravljanja o bodočnosti Slovenije in slovenske države, so včasih privedla do gornjega naslova, ki je ostal pri nas neke vrste odprto vprašanje. A to vprašanje ni ostalo samo odprto, temveč smo ga celo, kadar smo ga, z neko sramežljivostjo prinesli na dan. Kako naj bi bili Slovenci (in Slovenija) nevtralni? Saj smo se vedno v zgodovini totalno postavili na tisto stran, ki nam je bila pravičnejša, plemenitejša, skratka, boljša! Bodisi, da smo „padli za malike“ ali pozneje za krščanstvo, dalje so se nekateri odločili za Reformo in Lutro, drugi pa spet za rimsko Cerkev, nato smo bili strogi janzenisti. Ko je kasneje Mahnič nastopil, je to storil z znanim „aut-aut“ (ali-ali) in tako razgibal okuženi zrak slogaštva. Potem je prišla doba „kulturnega boja“ proti katolištvu in njega odgovor proti liberalizmu. In končno, med komunistično revolucijo spet ali-ali, saj resnično ni bilo drugega izhoda. Vse to nam je izklesalo neko držo, izhajajočo največkrat iz najhujše nu-

je, ki je označena z negibljivostjo, neprožnostjo, celo togostjo in neizprosno. To je v zelo veliki meri razumljivo in opravičljivo, upoštevajoč zgodovinske okoliščine, v katerih smo kot narod več kot tisočletje živeli. Pa vendar... zakaj naj bi bili vedno „bolj papeški kot papež“? Vsem je znano dejstvo, da je v Jugoslaviji Slovenec, ki je komunist (vsaj do zdaj je bilo tako), velikokrat najprej komunist in potem Slovenec, medtem ko je npr. Srb najprej Srb in šele potem komunist. Končno pride na dan tudi ljudska modrost, ki pravilno sledeč naravi govori o samcu ali samici, o ptici ali miši, itd. izključujoč vsako vmesno možnost. Celotni Kristus je obsodil mlačnost kot možno vmesno kategorijo. Torej: ali-ali!

Tega smo se Slovenci v zgodovini držali in je bilo v veliko primerih to edino pravilno. Premočrtnost, jasnost, odločnost in neustrašenost v iskanju pravičnih ciljev, zasebnih ali

(Nadaljevanje na 2. str.)

»Slovence je treba ukiniti!«

KAM VODIJO NEVARNE „ANKETE“?

Nedeljski dnevnik; Ljubljana, 24. maja

Nacionalni stereotipi

Mladinski vetrovi, ki pihajo iz Slovenije, so vplivali, da se beograjska mladina vse bolj pogosto pogovarja o — Slovencih, piše u vodu članka Miroslav Kos ter nadaljuje: to je prvi tekst, v katerem bomo poskušali skozi pogovore z mladimi v Srbiji odkriti nekaj o nacionalnih stereotipih.

Poleg zgoraj napisanih stavkov, anketarka Gordana Knežević ugotavlja, da je le majhno, toda opazno število takih, ki odbravajo „slovenske mladinske vetrove“. Kot na primer:

„Popolnoma odobravam. Hvala bogu, da se nekdo spomni in se zdrami iz stereotipnosti. Toda vse, kar je hitro in napredno, se že v startu zavrača.“

„Ni dobro, da ljudje smatrajo Slovence za nacionaliste.“

„Niso vse ideje dobre, toda posamezne so, ker so pritegnile pozornost in prisilile ljudi, da mislijo o njih.“

V članku piše, da je posebno zanimivo to, da so številni anketiranci zavrnili kakršnekoli odgovore, češ da jih zadeve ne zanimajo, ker majo „mnogo bolj pametne posle, s katerim se ukvarjajo“.

„Usmerjeni“ učenci so odgovarjali tako, da so se predstavili z imeni ali pa so odgovarjali vsevprek, v zboru med glavnim odmorom. Tedaj je anketarka zapisala tudi tiste najbolj grozljive stavke dijakov, ob katerih človeku stopijo lasje pokonci. „Vt takšnem razmerju sil se skoraj ne občuti glasa in navzočnosti preudarnih, ki si prizadevajo spoznati objektivnost vsega, kar se dogaja na političnem prizorišču,“ končuje članek.

N. G.

OBVESTILO SLOVENSKEGA NARODNEGA ODBORA

Slovenski narodni odbor je lani ustanovil „Slovenski zdovski arhiv“, ki je že začel zbirati dokumente (listine, zapiski, pisma in podobno) slovenskih zdovskih ustanov, Domov in organizacij in zlasti dokumente slovenskih javnih delavcev. Knjige in revije, ki po svojem značaju ne bi spadale v področje arhiva, bo ta posredoval knjižnici Zedinjene Slovenije ali zbirkam posameznih založb. Hranil pa bo material, ki je po presoji arhivskega odbora pomemben za presojo naše preteklosti.

Slovenski zdovski arhiv ima svoje prostore v pisarni Zedinjene Slovenije v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Vodi ga arhivski odbor, kateremu načeljuje Francé Pernišek; člani odbora so: ga. Milka Pezdirc, prof. Veronika Kremžar Rožančeva in prof. Irma Pérez.

Slovenski zdovski arhiv vabi vse rojake, ki hranijo korespondenco javnih delavcev in dokumente iz naše preteklosti, pa tudi ustanove, Domete in organizacije, ki ne žele več same ohranjati celotnih arhivov, da mu omenjene dokumente dostavijo v pisarno Zedinjene Slovenije v zavetkih, na katerih naj bo označeno, da je zavetek namenjen Slovenskemu zdovskemu arhivu, in tudi naj bo označeno, katera oseba, ustanova ali organizacija pošilja ta zavetek dokumentov in koliko časa želi, da vsebina ni dana na razpolago širši javnosti.

Za Slovenski narodni odbor:

Rudolf Smersu
predsednik

Mogoče ne veste, da...

da kljub katastrofalnim gospodarskim razmeram naklada verskega tiska v Sloveniji ne pada, ampak raste...

da osrednja direkcija jugoslovanskih železnik skuša vsiliti srbohrvaščino na slovenskih železnikah...

MLADIKA št. 2-3

Drama o treh dramah

V zadnjem času so v Sloveniji postavili na oder tri drame, ki so z raznih vidikov zelo zanimiv primer — po eni strani kulturnega upora in novega gledanja nekaterih pisateljev na med- in po-revolucijske dogodke, po drugi strani pa moralno in intelektualno dekadenco nekaterih „kulturnih“ mladinskih skupin.

Najprej omenimo dramo **Gabriel in Mihael**, ki jo je napisal **Jože Snoj**. (Izšla je Novi reviji.) O tej drami in njeni vsebini smo že pisali v našem listu, tam jo je tudi objavil Vestnik. V začetku leta so jo igrali v Kranju, režiral jo je Matija Logar, dramaturgija Terasa Kermavnerja. Kritiki (Pezdir v „Delu“) so na široko opisali zgodbo, — konse izjame vrne brat domobranec in v blazinosti umori brata partizana, mati in sestra oba ljubita enako, a sta v verigi sovraštva končno tudi pošiljeni in ubiti. Seveda delo kritik odkloni, saj pravi, da „poveljuje trpljenje in v tragičnosti zgolj na strani poražencev, izzvenj besedilo kot obsodba zločinov zmagovalcev, kar je v skladu s sedanjo slovensko samoučiščno paranojo, estetsko pa ne funkcioniра.“

Glavna kritika pa tudi sloni v tem, da „ni katarze“, kar je seveda umljivo, če išče kritik očiščenja in pohvale zmagovalcem, kjer tega seveda ne more biti.

Oglasili pa so se tudi drugi „kritiki“, to pot ne literarni, in so po raznih časopisih napadali uprizoritev kot „rehabilitacijo bele garde“, „žalitev“, „slaboumno stavlja, ko sestra — simpatizerka belih — reče bratu-partizanu: Vi ste začeli prvi ubijati!“ in podobne izraze.

Druga drama je tej podobna. **Peter Božič** je napisal dramo **Španska kraljica** ki jo je marca uprizorilo Mestno ljubljansko gledališče.

Ta drama je predvsem drama o „bratskem sporu“ in „slovenizirana“ variacija na antagonistični motiv, ki po besedah kritika pisatelja Andreja Inkreta „dolgo časa politični tabu, postaja zmerom bolj obsesivna tema slovenske publicistike in literature“.

V zgodbi nastopata spet dva brata, Kostja, španski borec in ilegalce, ter domobranec Vanja, ki je hladno dopustil, da je gestapovec pobil brata partizana pred očmi sestre, brat domobranec pa si ravno tako v prisotnosti sestre „sodi sam“. Ona zato znori in nato podoživlja v norišnici svojo globoko rano zaradi njene ljubezni do obeh.

„Nihče ne more nadomestiti mrtvih bratov v njej, ničesar ni, kar bi moglo njeno začudenje, izmučeno ljubezen usmeriti drugam,“ pravi kritik.

Seveda ta pripominja, da „se igra v skladu z besedilom izmika vsakršnim pristranskim ideološkim špekulacijam,“ a drugače pohvali vse gledališko dogajanje, ki ga je režiral Zvone Sedlbauer, spet pod dramaturgijo Terasa Kermavnerja. Zanimivo za kakšna dela se ta odloča!

Ko premišljuješ ti dve drami — Špansko kraljico poznam le po kritiki v Delu, opazam zanimive vzporednosti: Gotovo najbolj pada v oči problem matere v Snojevi in sestre v Božičevi drami: Obe bi lahko nekako istovetili z „materjo Slovenijo“, ki ljubi vse svoje enako, z isto ljubeznijo, najsi bodo na katerikoli strani v revoluciji; simbol, ki ga je postavila Spomenka Hribar. Drugo je, da se prikazujejo tudi slabe strani partizanstva oziroma povojnega stalinizma, vso njegova krutost in nasilnost. In še tretja značilnost v obeh dramah: čeprav smo zanje mi še vedno izdajalci in nimamo prav, smo vendar vredni človeških odnosov; kar je razvoj in primerjavi z drugimi črno-belimi agitkami.

Tretja drama je segla nazaj. Eksperimentalno gledališče Glej v Ljubljani je po poslednjem zamolčevanju 40 let postavilo marca letos na oder **Apokalipso Stanka Majcna**. Enodejanka, ki je izšla leta 1923 v Dom in svetu, kaže ekspresionistično grozo ljudi, ki čakajo na vojaško sodišče in smrtno obsodbo. Po besedah kritika Inkreta pa je iz nje naredil režiser Zupančič le „spektakelsko ekshibicijo... radikalno dekompozicijo in destrukcijo.“ Nagota, groteskni prizori brez pomena in brez povezave, v zraku.

A še bolj so zanimivi komentarji Inkreta o Majcnu. Pove, da so ga vztrajno izključevali iz repertoarjev, da je to delo „prvo po vojni uprizorjeno na Slovenskem.“ (Seveda ni mogel povedati, da so bile njegove Matere igrane v Buenos Airesu.) Nato protestira, da še sedaj skuša današnja kritika razložiti, da je bil Majcen „ekskomuniciran“ zaradi „ožjih gledaliških razlogov“ ter pogumno pove, da je bila temu vzrok „avtorjeva politična biografija“. Tudi prizna, da se Majcnove drame uvrščajo med reprezentativne dosežke slovenske dramatike.

Ni še napočil čas, da bi lahko na Slovenskem neovirano prikazovali umetnine, ki niso nastale iz komunistične ideologije. Še vedno so dela po svoje zavita, a vseeno imajo v sebi kal (vsaj) hotenja, da bi bila pravična. Gotovo si upajo dati na oder tudi stvari, ki bi pred nekaj leti bile še strogo prepovedane in kaznive. Tudi to je način, ki pelje proti demokratizaciji.

TDml.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Zakon razporeke je stopil v veljavo. Isti dan, že ob pol osmih zjutraj, je bil prvi primer rešen v rekordnem času dvajsetih minut. Vse časopise je o tem pisalo, radija objavljala, TV kanali sporočali. Ljudstvo je znova imelo nekaj cirkusa. In v tem ozračju se je seveda manj poznalo, kako da na premnogh krajih manjka kruha. Glede tega, in da ne zapademo istemu grehu, ki ga pri drugih karamo, omenimo le, da je precej točna oznaka, ki trdi, da je zadeva legalnih razporok stvar za višje, srednje in visoke družbene plasti. Nižji srednji sloj se na legalnost čedalje manj ozira (legalno se ne poročajo, in razporeka bo tako vedno manj potrebna), najnižji sloji pa tako v vseh ozirih žive „ob robu življenja“, moški in ženska se shajata in razhajata, kot pač samo Bog ve. Ali pa ti ljudje še vedno živijo tradicije prednikov, in se v največji revščini najdejo zakoni, brez knjižice in brez zakramenta, mnogi bolj trdni kot marsikateri domnevno resnega katoličana.

AKADEMSKI SPREHOD

Znova je bila predsednik Alfonsín na potovanju. Domačim (argentinskim) pa zlasti inozemskim bralcem bo to pač čudno zvenelo. Ali ta mož res vedno samo potuje? Ni se še dobro vrnil iz Švice, pa je že znova na potovanju po ZDA. Argentinski humoristi so menja, da se zunaj mnogo bolje počuti, in da bi sploh lahko prestolnico, namesto na jug, prestavil kar v Evropo ali Severno Ameriko.

A pustimo šalo ob stran. To četrto (da, četrto) potovanje dr. Alfonsína v ZDA je imelo akademski prizvok. Nekaj ameriških univerz ga je povabilo kot častnega predavatelja.

Sprejem je bil prisrčen in do potankosti pripravljen. Ponekod (npr. San Diego), je bil odjek prav izreden, in tudi odmev v časopisu nadpovprečen. Prav tja (v San Diego), ga je telefonsko poklical tudi predsednik Reagan, mu izrazil priznanje in vso podporo v naporih za utrditev demokracije v Argentini. Nekateri so sicer upali na osebni sestanek obeh predsednikov, a razumljivo je, da to niso mačje solze.

Poudarek potovanja je razviden v dveh smereh. Prvo smo že omenili: zunanji dolg. Napor predsednika ni bil le v dosegu naknadnih posojil, ali izplačanja že obljubljenih pa še ne prejetih, niti le ponovno toplo povabilo ameriškim kapitalom naj se približajo Argentini, marveč tudi v politično razlago problema zunanjega dolga. V tem oziru je v svojih govorih poudarjal, da je skupek la-

tinskoameriških držav v zadnjih petih letih izplačal le v svojstvu obrestni na zunanji dolg dvakrat večjo vsoto, kot pa je bila (aktualizirana na današnje valute), celotna vsota načrta Marshal za popravilo Evrope.

Drug poudarek pa je bil na razložitvi notranjega demokratičnega položaja, zlasti v zvezi z dogodki Velikega tedna (vojaški upor) ter poznejšim zakonom „dolžne pokorščine“. Dr. Alfonsín je napel vse šle, da je ameriške poslušalce, pa zlasti ameriški tisk prepričal, da v Argentini „ni prostora“ za kak nov državni udar. To je sicer res. Res pa je, da sedaj vlada drugače gleda na vojaški problem in na vojaške zadeve (in zahteve), kot pa ob nastopu na oblast.

VSE JE USTAVNO

V tej zvezi zapišimo za zgodovino, da je argentinsko vrhovno sodišče v noči med 22. in 23. junijem potrdilo ustavnost zakona o „dolžni pokorščini“. Tako je tudi že napovedal predsednik Alfonsín in o tem je tekla polemika vse zadnje dni.

Ta glas vrhovnega sodišča je bil bistvene važnosti za stabilnost vojaške fronte. V zadnji številki smo poročali o proglašitvi nekaterih sodnikov, nakar je padla obtožba „neustavnosti“ tudi že s strani neke sodniške zbornice. Glasovanje je sicer izpadlo kaj ozko (3 glasovi proti dvema), a ima vso težo zadnje besede. O tem ne bo več dvoma. Zaman legalisti nakazujejo, da je besedilo neustavno, in da so posledice neustavne. Dejstvo kaže, da se bo vse izteklo tako, kot želi vlada, kajti (in to je tudi res), to je najboljše za narodni mir in za civilno spravo.

V tem oziru je tudi šef vrhovnega štaba vojske izjavil, da vlada v vrstah te ustanove popolen mir in da se vse edinice pokoravajo vrhovnim poveljnikom. Za vse plati, rešitev ni najboljša, je pa najbolj praktična, kar se jih je dalo doseči, da vsaj volk ni lačen in koza še živi. S časom se bo morda volk že kako nasitil, kozi pa se bodo zacelile rane. Pa ne vzemimo (lepo prosim dragega bralca), namigov tega slovenskega pregovora preveč dobesedno.

BARILOŠKA ROMANCA

Potem, ko je prišlo do nekega sporazuma med delavstvom, delavskim ministrom in parlamentom, so vrata nekoliko bolj odprta za potrditev delavske in socialne zakonodaje v argentinskem parlamentu. Napetost med radikali in peronisti, ter med

pravovernim in obnoviteljskim peronizmom je tako nekoliko pojenja. Sedaj je prišel čas (zadnji čas), da peronisti najdejo neko skupno točko za nastop. Volitve so že pred nosom — manjkata bora dva meseca.

Treba je bilo torej državnega shoda vseh veljakov. Tako smo znova videli pri isti mizi glave kot so Caffero, Menem, Grosso, De la Sota, Manzano, itd. Ponedeljek in torek tega tedna jih je združil v Bariloču na obali jezera Nahuela Huapi, da so v zimskem vrvežu te nekdanje vasi, danes skoraj velemesta, zmolili kesanje in storili trdni sklep. Pustimo znova šalo: šlo je za volivno strategijo. Kako posekati radikale, ki imajo v rokah prevredno moč kontrole nad uradnimi obveščevalnimi sredstvi in drugimi sredstvi (se razume, kajne?).

Nekaj je važno v tem sestanku. V sami kali je bila zavrnjena vsaka možnost „koalicijske vlade“, o kateri so, v lastni prid, sanjali radikali. Še več. Peronisti bodo jahali na konjičku najostrejših kritikov na vlado, ki ni bila možna rešiti ne socialnih ne gospodarskih problemov. Ta kritika pa nima pred očmi le sedanjih poslanskih in guvernerskih volitev, temveč ima dolgoročen namen predsedniških volitev leta 1989.

S tega vidika moramo, na žalost, znova zapisati, da peronizem vse svoje upo polaga v zmote ali nemoč radikalne vlade in ne najde poti do lastnega alternativnega programa. Za perspektive volilnega izida je morda ta taktika uspešnejša. Z vidika narodovega blaga pa je rezultat porazen. A zaenkrat ni še nobene svitanja na obzorju te argentinske noči.

PRVI KORAKI

ANEKDATE IZSELJENCEV V ARGENTINI

21.

Ko smo prišli v Argentino, bi radi poslali otroke v tukajšnje zavode v šolo. Pokojni monsijor Orehar je poskušal pomagati. Ko nekoč kliče v neki zavod, da bi sprejeli nekaj slovenskih deklic, mu odgovore, da žal ne morejo, ker je zavod „solo para varones“. In monsijor žalostno odvrne, da smo Slovenci bolj kmečkega in delavskega izvora in da med nami ni plemenitašev in baronov.

* le za dečke; Argentinci izgovarjajo enako glasova b in v.

Uredništvo prosi vse bralce, ki bi vedeli za kak primerno anekdoto za ta kotiček, da nam jih pošljete v objavo. Enako obveščamo vse, ki so nam jih že poslali, da bodo počasi vsi prišli na vrsto. Hvala lepa vsem!

O nevtralnosti

(Nad. s 1. str.)

javnih, so lepe in nujne lastnosti zgrajene osebnosti. O tem smo Slovenci kot narod dali lepe zglede. Toda... ali nas bo v tem nastrojenju iznenadil tudi Kristusov nasvet „bodite... zviti kakor kače“?

Slovenskemu narodu je bilo več kot tisočletje odvzeto politično odločanje o svoji lastni usodi. Zato je bilo vse naše delovanje obrnjeno prvenstveno navznoter. Nismo imeli opravka z upravljanjem našega javnega življenja, zato naša politična čutila nimajo takega razvoja kot pri drugih narodih. Vedno smo živeli prvenstveno na področju idej, ker več nismo smeli, ideje so pa ali absolutne ali pa so na absoluten način zastopane. Z omenjeno pridobljeno držo iz nepolitičnega področja pa velikokrat nepravilno ali pa vsaj neustrezno sodimo o političnih dogodkih, dejanjih, možnostih ali konceptih. Zdi se, da je nevtralnost eden izmed teh.

Marsikateri pošteni slovenski svobodnjak so sodili, da demokratični Slovenci nikakor ne moremo zastopati stališče slovenske nevtralnosti v današnjem svetu, in če bi v teh ali nekoliko spremenjenih okoliščinah recimo, zaradi razpada Jugoslavije, dosegli svojo državo, ta na noben način ne bi smela biti nevtralna, saj smo vendar nasledniki karantanskih

svobodnjakov, svoboda nam je nad vse in se moramo zato nujno angažirati z zahodnim blokom, saj smo se vendar proti komunizmu izmed prvih z odločnostjo uprli.

Problematika pa žal ni tako enostavna. Za pojmom nevtralnosti je nešteto pomislekov in vzrokov, ki ga utemeljujejo in ki kaj kmalu odvrnejo vsako sumnjo o neznajčnosti, nedoslednosti ali pomanjkanju principov.

Nevtralnost je klasičen pojem iz mednarodnega prava in se nanaša na status neke države, ki se v vojni med drugim dvema ne postavi na stran nobene izmed njiju. Ostane kot rečemo nepristranska. Ta klasični pojem se pa danes, posebno v današnji mednarodnopolitični situaciji, izraža tudi kot neuvrčenost, nevtralizem, aktivna nevtralnost, neangažiranost (non engagement), neodvisna politika, itd. Razlika med klasično nevtralnostjo in tkm. neuvrčenostjo je pa tudi znatna. Prvi izraz se uporablja predvsem za vojni čas, med ko drugi označuje neko politiko bodisi v vojni ali mirni dobi.

Pa je kljub temu izraz nevtralnost ustrezen za naš čas, ker živimo v neke vrste vojni. S klasičnega vidika smo sicer v miru, toda za vsakogar je jasno, da okrog nas divja posebna vojna. V začetku se je govorilo o mrzli vojni, potem o živčni

ali vretenčasti, dalje nekateri trdijo precej upravičeno, da smo že v polnem razvoju tretje svetovne vojne. Če upoštevamo, da je med obema strankama, med obema obstoječima blokoma, krhko ravnotežje, ki ga hočeta oba prevagati na svojo stran, bo lahko kdo z zavidljivim in upravičenim navdušenjem zaključil, da Slovenci, ki že „tisoč in petsto let“ krvavimo za svobodo, nujno spadamo v blok demokratičnih držav in da torej na noben način nismo in ne moremo biti nevtralni, ko gre za najdragocenejšo vrednoto svobode.

To je res. Toda gre predvsem za našo svobodo. Mi se potegujemo, širše povedano, za naše interese. S tem ni rečeno, da ti naši interesi ne morejo sovpadati z interesi drugih držav, ki so nam po kulturi, politiki, predvsem pa svetovnonazorsko, blizu. Če je tako, tembolje. Toda mi branimo predvsem in najprej svoje interese. Spomnimo se npr. kako je hotela Komunistična partija v Sloveniji po Hitlerjevem napadu na Sovjetsko zvezo, da Slovenci krvavimo v obrambi napadene velesile, četudi kot milijonski narod izkrvavimo za stotilijonskega. To je bil za zdravo pamet nonsens, KPS je pa seveda imela pri tem svoje namene. Prav tako bi bil nonsens, če bi danes, obratno, hoteli biti prvoborniki za svobodo zahodnega sveta in hodili zanj po kostanj v ogenj. Če nam je treba danes spet v ogenj,

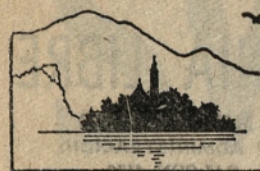
pojdemo, toda misleč najprej nase. Kot otipljiv primer za ljubosumno čuvanje svojega nam lahko velja razmerje med Zvezno republiko Nemčijo in Združenimi državami. Obe državi sta zaveznici, pa kljub temu Nemčija ne prestopa dvomi, če bodo ZDA v primeru izbruha tveganje vojno zanj, se pravi, za njene interese. Prav tako pa tudi ZDA računajo, da bo Nemčija, kot prva linija na fronti pred sovjetskimi oklopi, ki krčevito branila svoje in tudi svobodne Evrope in Amerike interese. Vsak gleda najprej nase.

Če gledamo najprej nase, bomo segali po našim interesom ustreznih sredstvih in politiki. Kateri so danes (in vedno) slovenski interesi? Predvsem, da v svobodi, nemoteno, živimo svoje življenje, gojimo svojo kulturo v lastnem jeziku, da molimo svojega Boga, da z delom svojega uma in rok ustvarjamo čimboljše življenjske pogoje sploh, da je naša nacionalna eksistenca v materialnem in duhovnem pogledu primerno zagotovljena. Ni pa nujno v našem interesu, da gremo prvi kot narod v križarsko vojno. Posameznik gre lahko, narod tudi, toda, če je to neobhodno potrebno in šele potem, ko so to storili večji narodi.

Z vidika naših nacionalnih interesov ne smemo izključevati politike nevtralnosti v današnji medblokovski napetosti, če je na ta način zagotovljena naša notranja svoboda in neodvisnost od drugih držav (vsaj

relativna, saj v današnjih okoliščinah ni popolnoma neodvisne države).

Toda treba je opomniti še na druga vprašanja, ki so s tem zvezna. Nekaj je hoteti nevtralnost, nekaj drugega je pa nevtralnost doseči. Ni nevtralen samo, kdor hoče, temveč predvsem kdor to more biti. Pri tem igrajo odločilne vloge močnejše države. Včasih se jim zdi primerno in koristno, da se njihove meje ne stikajo direktno. V takih primerih jim pridejo prav majhne države, četudi države, ki v mirni dobi blažijo medsebojne udarce in tresljaje, v vojnem stanju so prav tako lahko koristni nevtralnici kot oaze. Večkrat so zato močne države podpirale in ohranjale neodvisnost malih in to prav zaradi svojih interesov, ki so tako sovpadali z interesi male države. Za te je seveda tako stanje delikatno, ker morajo biti stalno budni voditi morajo previdno politiko in hoditi skoraj neprestano po rezilu noža. Toda, prvič, katera izmed držav lahko danes mirno spi (naj bo še tako velika) naslanjajoč se na svojo velikost, ali bolje, moč? In drugič, če je to življenje na rezilu pogoj za dosego preje omenjenih interesov, zakaj ne? Okoliščin in pogojev si narodi ne izbirajo sami. Enostavno, dani so jim. Morajo pa z bistroumnostjo in iznajdlivostjo skušati premostiti neodstranljive težave ter potencirati in do kraja izrabiti svoje danosti, ugodnosti, prilike in momente.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Raziskave trga so pokazale, da ni kakih znakov, da bo v letošnjem letu gospodarstvo kaj izboljšano. Od decembra lani do marca je inflacija poskočila za 22,8%. Za obdobje marec-avgust pričakujejo nova zvišanja cen, kar bi privedlo letno inflaciji na 120 odstotkov.

LJUBLJANA — Življenjski stroški so v marcu bili za 111% višji od lanskih v tem mesecu, osebni dohodki pa so bili višji od 164% (vodno gospodarstvo) do 107% (gozdarstvo). Vendar je zaradi ostre graje zaradi negospodarne delitve realni dohodek padel za 6,6% v primer z dohodki izpred enega meseca.

LJUBLJANA — Višjo radioaktivnost so zasledili v vzorcih mleka s Pomurja, Dolenjske, Gorenjske, Podravje in Primorske med 50 in 100 bakerolov. (60 je spodnja meja; 360 zgornja meja dovoljene vsebnosti radioaktivnih snovi.) Opazili so več celic pri mleku, kjer so krmili živali s silažo lanske prve košnje. Zato veterinarski inspektorji svetujejo živinorejcem, naj čimprej preidejo na svežo krmno.

LJUBLJANA — Neodkrita Cankarjeva dela so objavili v knjigi Razprave (VII. razred), ki jo izdaja Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU). So to zaljubljene pesmice 15-letnega Ivana Cankarja in pa odlomek neke črte. Knjiga na 230 straneh prinaša študije humanističnih disciplin.

MILAN — Slikar Jože Ciuha je odprl samostojno razstavo dvaintridesetih slik, grafik in akvarelov, nekatere tudi na pleksi steklu. Navdušen je nad razstavo je organizatorje navdihnili, da bi prenesli razstavo tudi v Feraro.

KRŠKO — Jedrska elektrarna je od konca 1982 pa do prve polovice meseca maja oddala 20 milijard kilovatnih ur. V povprečju proizvaža 15 milijonov kw ur, kar predstavlja 20% potrebe v Sloveniji in Hrvaški. Govori se, da je že večkrat imela manjše probleme in nezgode.

LJUBLJANA — Klasični jeziki naj bi spet zaživeli na srednjih in tudi osnovnih šolah. Do tega sklepa je prišla skupina za obdelovanje šolskega polja pri RK ZSMS (Republiški konferenci Zveze socialistične mladine Slovenije). Pravijo, da je treba te jezike, predvsem pa latinščino, pojmovati kot del slovenske kulturne dediščine, ne pa kot katerikoli tuj jezik. Pouk v eksperimentalni fazi naj bi začel že letošnje jesen.

LJUBLJANA — Nova porodnišnica stoji v Ljubljani. V njej je 128 postelj za mlade matere in bodoče matere z rizično nosečnostjo, pa tudi za tiste, kjer zdravniki pričakujejo prezgodnji

porod. Nova hiša prinaša za matere z novorojenčki tudi nov način dela in življenja do odhoda domov.

LJUBLJANA — Sovretova nagrada je bila letos podeljena Janezu Gradišniku za njegovo življenjsko delo. S svojimi številnimi prevodi je dokazal, da prevajanje ni le avtonomno intelektualno, ampak tudi ustvarjalno avtorsko početje. V slovenščino je prevedel dela velikih in zahtevnih avtorjev, med katerimi so Joyce, Kafka, Thomas Mann, Musil, Camus, Eliot, Huxley.

LJUBLJANA — Mohorjeva družba je na občem zboru podelila priznanja sedmim zaslužnim, ki so posebej prispevali k razmahu založbe. To so: Anton Trstenjak, Janez Janžekovič, Jože Gregorič, France Lokar, Stefan Kušar, Viktor Smolej in Vinko Horvat.

KOKRICA — Rok skupina Pankrti je težko dobila prostor za promocijski koncert nove plošče. Gospodarji raznih domov so trdili, da dvorane ne bi prenesle vibracij, ki jih s poskoki uprizorjajo poslušalci tega močnanskega ansambla. Rešitev so ponudili Kokričani.

BLLED — Novinar med reklamo in obvestilom je bila tema dvodnevnega seminarja v blejskem hotelu Jelovica. Predavatelji so govorili o moralno-etičnih vidikih časnikarstva, družbeni funkciji in vlogi medija, pri oglaševanju, časnikarju propagandistu ter o specifičnih pogojih razvoja propagande v socialističnih sistemih.

LJUBLJANA — Tri sestre Antona Pavloviča Čehova so pripravili v Mestnem ljubljanskem gledališču kot svojo osmo letošnjo premierno uprizoritev. Znamenito dramo iz leta 1901 je na novo predelal Milan Jesih, uprizoritev pa je režiral Vinko Möderndorfer.

LJUBLJANA — Pošta uvaja preslikavanje na daljavo. Uvedba javnega faksimilnega prometa, ki je zdaj mogoč med poštami centri v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Sentejnej in na Golniku je pomembna tehnična novost. Posebna naprava, vezana na telefonski priključek, omogoča daljinski prenos kopij kakršnihkoli dokumentov, od skic, načrtov, risb, spricheval, diplom, pogodb, dovolilnic ali potrdil do zdravniških izvidov ali prstnih odtisov, in sicer v manj kot eni minuti.

LJUBLJANA — Naziv doktorja znanosti so dobili: Helena Onič-Novak, dr. pedagoških znanosti, z disertacijo „Teoretične osnove in razvoj celovčerne osnovne šole“; Stanislav Dobrodel, dr. pravnih znanosti, z delom „Delopravni položaj železničarjev v prometu na Slovenskem“; Robert Zorec, dr. znanosti s področja nevrofiziologije, z disertacijo „Značilnosti nekaterih beljakovinskih velemolekul-kanalčkov v membrani nev-

Tudi svojo moč mora majhna država umno izrabiti. (Gre pri tem v glavnem za moč in kombinacijo z okoliščinami in ne toliko za velikost ali majhnost.) Naj bo moč države še tako majhna, važno je, da dominira svoj prostor, četudi zelo omejen. Nobena sila, velika, srednja ali majhna, ne tolerira ob sebi praznine, kajti praznina je najboljša vaba za vsakogar, ki bi jo hotel napolniti ali prazno ozemlje zavzeti. Ko pravim prazno ozemlje, mislim s tem na teritorij in prebivalstvo, kjer ni politične volje, na katero bi se lahko računalo in jo jemalo v poštev. Takih praznin se sile boje, a ne, ker bi zanje predstavljale kako nevarnost same po sebi, temveč ker jo bo lahko skušal napolniti in zavzeti kak tekmeč (več ali manj sovražni sosed ali nagonik). Zato je skrb za varnost in moč (čeprav relativno) majhne države nujno njena odgovornost in končno tudi rešitev, ker ji tako večje sile lahko zaupajo in dobijo jamstvo, da vsaj na tistem ozemlju ni pričakovati nestabilnosti. Nevarnost torej ni neka filozofija, ni diplomatska poteza, niti ne naziranje ali modus vivendi. Nevarnost je oblika zunanje in obrambne politike, nikoli pa njihovo nadomestilo. Nevarnost brez omenjene politike nima smisla, še manj uspeha. Ta oblika pa tudi ni nekaj trenutnega ali spremenljivega, temveč trajnega. Mora biti izraz nekega programa, ki naj bi bil dosledno izvajan.

Vsaka zunanja in obrambna politika pa nujno temelji (ne more biti drugače) na primerni notranji politiki. Notranja politika mora biti zdrava, krepka, dosledna in sad jasnega programa. Ljudstvo in voditelji si morajo biti na jasnem, kaj hočejo. Ob tem naj opomnim na nekaj, kar sem že kdaj zapisal. Slovenci se naj ne bojimo svoje tako ponavljane majhnosti. Bati se moramo edinole tega, da bi bili čreda ovac, bati se tega, da ne bi bili hoteč in misleč subjekt, bati se brezsilnosti, bati se, da bi bili mi sami pred seboj in pred drugimi praznina brez politične volje in hrbenice, bati se, da bi bili „res nullius“, stvar brez lastnika, ki si jo vsakdo lahko prisvoji in ravna z njo, kakor se mu ljubi.

Važno vprašanje je tudi, o kakšni nevarnosti govorimo. V tem pojmu je namreč toliko različic, da bi kmalu ne mogli govoriti o njem. Vsaj skušnje tako kažejo. Dejansko je vsaka nevarnost neke vrste (rokovalska) umetnina, ki je enkratna. Pa kljub temu lahko razlikujemo različne tipe nevarnosti.

V prvi vrsti imamo klasične nevarne države, vsaj v zadnjih stoletjih Švice in Švedska. Ti državi izvajata tkim oboroženo nevarnost. Ne spadata v nobenega izmed današnjih blokov ali zavazništev. A kljub temu imata sebi odgovarjajočo prvovrstno vojaško moč. O švicarski vojski in vojaški moči se sploh

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Rojstvi: V družini Gabrijela Giordano in Saške Pezdirc se je rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Tomaž Ignacij.

V družini Omarja E. Santana in ge. Lučke roj. Smersu pa se je 5. junija rodila hčerka, ki bo pri krstu dobila ime Marija Evgenija.

Staršem čestitamo!

Krst: V slovenski cerkvi Marije Pomagaj je bil v soboto 20. junija krščen Maksi Damijan Dimnik, sin dr. Maksa in prof. Eve roj. Schiffer. Botrovala sta prof. Lojzi Dimnik por. Arabetti in inž. agr. Franci Schiffer. Krstil je g. Jože Škerbec. Čestitamo!

rona“; Veselko Guštin, dr. računalniških znanosti, z delom „Študij postopkov za realizacijo splošne dvodimenzionalne logične sheme v metriki logičnih elementov in povezav“; dr. farmacevtskih znanosti je postala Marija Preradov z disertacijo „Metabolična urejenost sladkorne bolezni glede na lipidne sestavine in hemogloblin HB A1C“; dr. kemijskih znanosti je postala Dušica Gabrijelič z disertacijo „Razgradnja človeškega fibrinogena z lisozomalnim katepsinom B“; Vesna Omladič je bila imenovana za dr. informacijsko-upravljalskih znanosti („Pozitivnost v stohastičnem dinamičnem programiranju“); dr. poslovno-organizacijske znanosti je postal Ivo Banič z delom „Način določanja najugodnejšega organizacijskega sistema OZD elektroindustrije pri prehodu v bolj zahtevne tehnološke sestave“; Cvetko Vidmar pa je postal doktor pravnih znanosti z disertacijo „Družbeni dogovori v teoriji in praksi“.

UMRLI SO OD 16. do 20. maja 1987:

LJUBLJANA — Marija Jerina roj. Accetto; Marija Gregore roj. Domes; Marija Okorn, 80. Jože Gederer roj. Pavšek; Jože Kelbe; Jože Donko; Antonija Hladnik roj. Vuga, 97; dr. Anton Svetina; Anton Kaiser; Franci Gostič; Franc Zerovnik; Vekoslava Čeh roj. Petrič; Vencoslav Rode; Hilda Očko roj. Navinšek; Elza Groznik roj. Kastelic, 89; Silva Barborič roj. Sušnik; Lucija Peričič, 86; Jadranka Cujnik; Vitomil Zupan; Kristina Prime.

RAZNI KRAJI — Fanči Uranič, Ivan Simončič, 80, Gabersko; Jožefa Dolinšek, Sranje; Jože Perhaj (Prilešnik), 56, Vel. Lašče; Jože Štokar, Sostro; Jože Grošelj (Bregarjev ata), 77, Litija; Jožica Varcfa, 72, Kranj; Jože Pišek, Žiri; Janez Skubic, Stična; Ivan Mihelič (Kovnikarjev), Sv. Križ v Jurjevici; Anton Svetko (Grajfov Tonč), 67, Polzela; Leopold Opara, Trebnje; Amalija Lavtar, Zagorje ob Savi; Vida Veber-Hvalec, Celje; Slavi Rezelj roj. Rozina, Zagorje; Dušan Prestor, Kranjska gora; Elizabeta Rupar roj. Pivk, 86, Lipica; Milena Ličina roj. Klemenčič, Derventa; Rafael Inčihar, Viševce; Ljubomir Kladnik roj. Kolenc, Podkraj; dr. Aleksij Žbena, Miren pri Gorici; Mirko Muhič, Ločna; Zdenko Kolacio, Kraljevica; Terezija Puš (Kolenčeva mama), 94, Domžale; Terezija Vajda roj. Smrekar, Zagorje.

navadno malo govori, a je ves njihov obrambni stroj perfekten kot ure, po katerih so znani. Seveda vedo, da se v primeru vojne ne bodo vojskovali sami in da bo v tem primeru gorela cela Evropa. A kljub temu so klasično nevtralni in sebi primerno zelo dobro oboroženi.

Dalje imamo „neoborožene nevtralne“ države, kot so npr. Avstrija in Finska. Statusa obeh držav sta posledice II. svetovne vojne. Iz Avstrije so se zavezniki umaknili pod pogojem, da ostane nevtralna. Položaj Finske je pa drugačen in prav tam je nastal izraz „finlandizacija“. Avstrijski status je posledica mednarodne pogodbe leta 1955, Finska je pa 1948 podpisala s Sovjetsko zvezo prijateljsko pogodbo in na ta način tudi formalno potrdila dejansko stanje, ki je bilo že prej in je od tedaj naprej podreditev velikemu sosedu v vsem, kar zadeva zunanjo in obrambno politiko. Sovjetom v tem primeru niti ni treba izreči zahtev niti želja. Finska jih sama sproti ugiha in se ravna po njih. V ostalem je pa neodvisna in svobodna. Nekateri imenujejo to pogojeno satelitstvo in celo avtosatelizacija.

Primer Jugoslavije je v tem naštevavanju tudi svojevrsten. Prakticira neki nevtralizem. Ne proglašja se za nevtralnega, a skuša iz vseh znanih razlogov zadovoljevati oba bloka, istočasno pa držati razdaljo od njiju. To stališče je nevarno, ker je zelo odvvisano od trenutkov in okoliščin,

IZ ROŽMANOVEGA DOMA

V velikonočnem času so nas obiskali „ta mladi“ iz San Justa, nam pod vodstvom Andreja Selana zapeli velikonočne pesmi, nam voščili z lepimi razglednicami in se z nami prav po domače poveslili. Kot vsake praznike, se nas je spomnila Vincencijeva konferenca s sadjem in vinom.

V imenu vseh domovavcev — iskren bogplačaj!

8. maja nas je obiskal škof dr. Janez Jenko v spremstvu Franceta Božeta in našega župnika Toneta Bidovca. Po maši je bil zajtrk, prej pa je gosta pozdravil in nagovoril predsednik doma Peter Čarman. Povedal je gostoma, da so izvedli zamisel Doma s pomočjo sorojakov po vsem svetu, ki še danes stoje zvesto ob strani s svojimi darili in tako lahko ta ustanova dosega svoj namen. Zahvalil se je škofu za mir in božji blagoslov, ki ju prinaša s svojimi obiskom, in zaključil: „...vstopite v ta naš hram veselega srca... Dajte nam svoj blagoslov, da bomo ostali trdni v veri in narodni zavešči.“ Nato je pozdravil gosta Ivan Korošec in poudaril, da svojo vero in narodno zavest ohranjamo ter ju preko dela za ta Dom posredujemo naši mladini.

Zadnjo besedo je spregovoril škof dr. Jenko, se zahvalil za gostoljubje in nas vzpodbujal k vztrajanju pri naših naporih.

36 parov rok je močno zaploskalo v dokaz prisrčne dobrodošlice. Po zajtrku sta si gosta ogledala ves Rožmanov dom, „...ki bo še poznim rodovom kazal pravo ceno svobodnega slovenskega človeka ob Srebrni roki in bo morda, morda, kdaj še domovini v ponos...“, kot je dejal v pozdravnem govoru predsednik Peter Čarman.

SLOVENIJA V SVETU

Kanada

DOM ZA OSTARELE "LIPA"

Dolgoletna želja Slovencev v Kanadi se bliža uresničenju. Po mnogih posvetovanjih in pripravah je gradnja starostnega doma, ki bo nosil lepo slovensko ime „Lipa“ v polnem zagonu. Odbor, ki mu predseduje župnik Janez Kopač, zelo podjetno vodi finančno akcijo in je za svoje delo zainteresiral najširše kroge slovenske skupnosti. Kljub temu, da je dosti dela opravljenega prostovoljno, so še vedno velikanke vsote, katere je bilo treba in bo še treba v bodoče zbrati. V teku je kampanja za dva milijona dolarjev, toliko se namreč računa, da bo stala dokončna gradnja in oprema Doma. Gradnjo vodi slovenska gradbenika Jože

zato tudi brez nikakršnih zagotovil. Ta status nujno potrebuje oborožitve in stalne pripravljenosti ter neprestanih svaril morebitnim napadom, pred katerimi se bi branila do zadnje kaplje krvi. Spomnimo se na stanje ob Titovi smrti, ko je Jugoslavija neprestano govorila o svoji ljudski obrambi in je to letelo takrat predvsem na Sovjetsko zvezo. Svojo politiko imenuje neurčitenost, ki je poseben status — dejansko brez prave definicije. Definicija naj bi nastopila in nastopi šele ob konkretnih dogodkih. Morda sta oba bloka tolerantna do tega stanja zato, ker je (sicer na drugačen način) le odsev znanega fifthy-fifthya, o katerem naj bi se govorilo med „velikimi“ ob koncu vojne.

Mnogo je tudi držav tkim tretjega sveta, ki se hočejo izvijati iz kakega bloka, a ostaja navadno to le pri željah.

Ali bi bodoča slovenska država eventualno lahko bila nevtralna? Če bi prišlo v današnjih mednarodnih političnih razmerah do razpada Jugoslavije, kar ni nemogoče, bi sedanje sile in velesile morale nujno iskati novih pogojev za stabilizacijo tako važnega ozemlja kot je slovensko (in hrvaško). Lahko bi jim prišli prav dve majhni državi, ki sta zgodovinsko in kulturno obrnjeni na zahod, v dokajšnji meri sečati tudi ekonomsko, in ki s svojim nevtralnim statusom (tako kot nad njima Avstrija) ne spremenili dosedanjega

MEORGANIZACIJSKI SVET

V četrtek, 20. maja, je bila 2. seja medorganizacijskega sveta v letošnjem letu, na kateri so se obravnavale sledeče zadeve:

1) Spominska proslava žrtv komunistične revolucije med drugo svetovno vojno in po njej kakor tudi ostalih vojnih žrtv.

2) V komisijo za spremembo društvenih pravil sta bila v soglasju s sklepom zadnjega občnega zbora določena dr. Andrej Fink (predsednik komisije) in inž. Jernej Dobovšek; manjka še en pravnik. Po enega člana komisije pa bodo določili Slovenska Pristava, Slomškov dom in Nas dom v San Justu.

3) Glede slovenskega zgodovinskega muzeja je bilo dogovorjeno, da je potrebno kljub temu, da še nimamo upravnika, propagirati idejo muzeja in prirediti zbiranje predmetov, takoj ko pridobimo kakega od prebivalcev v Rožmanovem domu, ki bi bil pripravljen stvari sprejemati in hraniti pod ključem v za to določeni sobi.

4) Pri pospravi Slovenskega dne je predsednik Zedinjene Slovenije L. Rezelj poudaril, da je ta kljub hladnemu vremenu zelo lepo uspel in da sta bila gosta iz domovine, škof dr. Jenko in msgr. Bož, navdušena nad prireditvijo. Posebej se je zahvalil režiserju Gaserju in vsem igralcem ter ostalim sodelavcem pri pripravi.

5) Predsednik odseka za krajevne DOME in druge ustanove katoliškega shoda v Argentini, arh. Vombegar je poročal o dosedanjih pripravah in prošil za sodelovanje na sestanku odseka, ki bo 20. junija v okviru Zedinjene Slovenije. Prisotnim je razdelil fotokopijo pripravljene osnutka, ki je tudi že bil objavljen v septembrski številki Duhovnega življenja.

Kastelic in Tone Muhič. Če bo šlo vse tako kot je predvideno, bo že letos upravniki Doma dr. Stane Bah sprejeli prve prijavitelje, ki so se odločili, da bodo večer svojega življenja preživeli v Domu Lipa.

ZNANSTVENO POTOVANJE

Po Srednji Ameriki je potoval v zadnjem času župnik Tone Zrnc. V Honduras je raziskoval arheološke ostanke civilizacije rodu Maya. Napravil je številne odlične posnetke, s katerimi je ilustriral svoje predavanja v Torontu in Montrealu.

V dobrodelni sklad Zveze slov. mater in žena so darovali: ga. Marta Jelčnik A 15; Ivan Šuc A 20; ga. Jana Dobovšek v spomin ge. Tereziji Voršič A 200; ga. Sonja Virnik v spomin svaku Ludviku Virniku A 5 in v spomin Janku Jerala A 5.

Vsem lepa hvala!

stanja in tudi ne povojne delitve Evrope. Ker ne bi nobeden izmed blokov s tem nič ne izgubil niti pridobil in bi torej ravnotežje ne bilo bistveno prizadeto, bi to lahko bil izhod, ki bi zadovoljil interese vseh (brez njih tako ne bi bilo nič) in Slovenije (in Hrvaške).

Prej ali slej bo na ozemlju današnje Jugoslavije prišlo do preureditve meja. Do takrat se moramo Slovenci, tako tisti, ki jim je v Sloveniji mar pravice do samoodločbe, slovenske državnosti in pravega pluralizma ter svobode, in vsi, ki smo izven meja raztreseni po svetu, ne samo zavesti ključnega položaja, ki bi bil lahko pred nami, temveč jasno preštudirati možnosti in zavzeti stališča, da bi ob danih prilikah ne zamudili nobenega vlaka.

Nevtralnost bi bila za nas samo zunanja oblika in način razmerja do drugih držav, medtem ko bi principi, ki jih zastopamo, ostali nespremenjeni. Nevarnost namreč bi še ne pomenila, da smo „prodali dušo“ ali kako pravico za lečo vsakdanjega miru in svobode. Nasprotno, ravno ta zunanja oblika bi nam eventualno pravzaprav omogočala ohranitev „duše“ in tudi „teles“, ki bi sicer lahko bila v večji nevarnosti.

Med možnostmi, ki so pred nami, bi ena lahko bila katera izmed vrst nevtralnosti. Ni nujno, da sežemo po njej, a je tudi ne smemo a priori odmisлити.

dr. Andrej Fink

MALI OGLASI

SANITARNE NAPRAVE
Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ZA DOM
Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI
dr. Franc Knaps — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadst. E. Tel. 45-0320 poned., torek, četrtek ob 16 do 20.

ARHITEKTI
arh. Jure Vombegar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Ay. Gaona, 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413.

TRGOVINA
Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO
Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SIOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredo od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nande Česarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU
vabi rojake, zlasti mladino na **SPOMINSKO PROSLAVO** v nedeljo, 28. junija 1987 takoj po sv. maši.

V nedeljo, 5. julija, bo v CARAPACHAYU **skupno družinsko kosilo**
Prijetelji lepo vabljeni!

PORAVNAJTE NAROČNINO SVOBODNE SLOVENIJE! NE ČAKAJTE OPOMINOV, KI POVZROČAJO STROSKE VAM, UPRAVI PA NEPOTREBNO DELO.

5. JULIJA 1987
Društvo Slovenska vas
vabi na vsakoletne domače kosilo
popoldan, prosta zabava
Vaš pričakujemo!

SUPERMERCADOS "AUSTRAL"
FRANCI UŠTAR
CARNICERIA — COMESTIBLES — ARTICULOS DE LIMPIEZA — LACTEOS Y PANIFICADOS — VERDULERIA
RAMOS MEJIA: 9 de Julio 50
LOMAS DEL MIRADOR: A. L. Palacios 2641
ISIDRO CASANOVA (Barrio San Alberto): Av. Crovara 5610
S KARTO SLOGA 5% POPUSTA.

KRIŽANKA
Vodoravno: 1) Zadnja zemeljska pot. 6) Naredil. 11) Veščina, poklicno ročno delo. 12) Konica. 14) Rastlinsko nosilo novega življenja. 15) Jeza. 16) Bojazen. 18) Brez družbe. 19) Kazalni zaimek. 20) Gibčen. 22) Osební zaimek. 23) Ki se nanaša na oblačenje. 25) Puhlo, znotraj prazno. 27) Rimska Ljubljana. 29) Potrgano, osmukano. 31) Ob eni priliki. 32) Vodna pot. 33) Čebelj pridelke. 35) Kratica za amperij. 36) Stoletna doba. 37) Shramba za seno. 39) Predplačilo. 41) Žitarica. 42) Prebivalec doline. 44) Eden. 45) Zelo dvignjeno. 46) Premožena.
Navpično: 1) Zakon, odločba (4. sklon). 2) Ob naseljevanju Slovencev omenjani, že izumrli narod. 3) Nelep. 4) Zemeljski pomol. 5) Birmankina sovgojiteljica. 6) Biti

OBVESTILA

PETEK, 26. junija:
Seja konzorcija Svobodne Slovenije ob 20. uri.
SOBOTA, 27. junija:
Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.
V Slovenski hiši ob 16 nadaljevanje filozofskega ciklusa pod vodstvom univ. prof. dr. Milana Komarja.
V Slomškovem domu proslava v spomin padlim junakom ob 19.30.
Večer slov. kult. akcije: Tone Brulc o Primožu Trubarju ob 20 v Slov. hiši.

NEDELJA, 28. junija:
Procesija presv. Rešnjega telesa ob 15.30 v Don Boskovem zavodu v Ramos Mejia.
Redni občni zbor Rožmanovega doma v lastnih prostorih ob 10. uri.
Na Pristavi v Castelarju spominska proslava po maši.
Spominska proslava v Našem domu c San Justu po sv. maši.
V Slovenskem domu v San Martinu spominska proslava po sv. maši.
V Slov. domu v Carapachayu po maši proslava v spomin padlim žrtvam.

SREDA, 1. julija:
Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri v društvenih prostorih.
NEDELJA, 5. julija:
Mladinska maša in zvezni sestanek SDO in SEZ s predavanjem pisatelja Zorka Simčiča bo ob 9.30 v Slovenski hiši.
V Slov. domu v Carapachayu družinsko kosilo.
SOBOTA, 11. julija:
Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.
NEDELJA, 12. julija:
Nedelja verskega tiska — tombola Duhovnega življenja v Slov. hiši ob 15.
NEDELJA, 19. julija:
Občni zbor Mutuala Sloge ob 10.30 v Slovenski hiši.

V nedeljo 12. julija — **DAN VERSKEGA TISKA in TOMBOLA „DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“**
Prošnja vsem rojakom, da...
...sodelujete v predprodaji tablic
...darujete dobrotke
...se udeležite zahvalne sv. maše
VAŽNO: V predprodaji — 6 tablic za A 5-

1945
maj

+

1987
junij

42. OBLETNICA VETRINJSKE TRAGEDIJE
NAŠ SPOMINSKI DAN
Te dni mineva že 42 let, kar so Angleži v Vetrinju na Korškem predali 11.700 domobrancev in nad 3.000 civilnih beguncev v roke slovenskim partizanom, ki so jih potem, brez vsake sodbe, pobili v Kočevskem Rogu, Teharjah, Podutiku, Škofji Loki, Krimski jami... — krajih trpljenja in krutega bratovra. Spomnimo se vseh teh padlih slovenskih mož, fantov, žena in deklet, ki so ljubili svoj narod in svojo deželo, pa jim zmagovalci niso namenili niti skromnega spominskega kamna na grob.
VEČNA VAM SLAVA — JUNAKI DOMOBRANCI
...Slovenec že morj Slovenca — brata...
...Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi...
(F. Prešeren, Krst pri Savici — Uvod)
(Ko so odhajali v smrt, sem jim obljubil, da če se rešim, jih ne bom pozabil in jim ostanem zvest vse življenje.)
VINKO LEVSTIK — GORICA
Ps. Namesto cvetja na njihove neznane grobove širom Slovenije poklanjam v tiskovni sklad SVOBODNE SLOVENIJE 100 dol.

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

Tako se mu je stopnjema vračala zavest. Odprl je oči — saj ni niti v gozdu, noč je in on leži na tleh — v ravnateljevem vozu...

Tisti hip pa je neusmiljeno zakričal: žutil je tujo roko, ki ga drži za nogo in mu oprezno sezuva čevlji. Kdo je? Kaj mu hoče? Od silnega strahu zmeden si niti ni domislil, da je tuji roki pač le za denar — v smrtnem strahu je mislil, da mu gre za življenje.

Kričal je. Tuja roka je odnehala; oglasili so se otroci, najmlajši je zavekal, ženska je vprašala, kaj je? Nekaj je zaropotalo v vozu, potem je zaročal ravnatelj glas iz drugega konca: „Zanikrni fante, ali ne boš dal miru? Drugače ti pomorem!“

Stanko je tiho sedel pokonci in z rokami objel kolena. Z očmi je skušal predreti temo, drhtel je po vsem životu: zaspanec mu je prešel.

Bedel je, drhtel in čakal, da bije ura. Dolgo, dolgo je trajalo, da je bila — bila je dvanajst. Kdaj bo konec te noči? Po polje je lezel čas. Stanka so bolele kosti, ni se upal premakniti. Napeto je gledal in poslušal, vsak hip ga je varal strah: zašumelo je kaj ali zaškripalo, pa ga je spreletela vročina, v sencih je čutil utrip, trepetal je: zdaj, zdaj ga zopet zgrabi tuja roka!

Tačas se mu je privrkat zbudila misel: Grešil sem, zdaj me tepe greh! Lovi me kazen za tatvino, za vso zanihkost... Iz strahu so se mu oglašali kes in dobri naklepi. Nikdar več

kaj takega! si je obljudil. Le to noč naj prestanem, le živ se naj rešim iz tega roparskega brloga — naravnost v Ljubljano grem, čevljarju nesem denar, kar ga še imam, na kolena padem predenj in ga prosim odpuščanja in delal bom karkoli, da si prislužim in mu vrnem, kar sem že zapravil. Nikdar več, nikdar več!

Ura je bila eno. Trpelo je še celo večnost plahega koprnenja, da je bila še dve... tri... štiri.

Pričeno se je dani. V vasi se je oglašalo življenje, čuli so se ljudje in živali, zdaj je zapustila Stanka móra strahu in sedeč, z glavo sklonjeno na kolena, je zaspal.

Zbudilo ga je dobrovoljno krohotanje ravnatelja. „Ho, ho, ho, Avgust, mladi prijatelj, vstani da ne zamudiš zajtrka! Kaj si kričal ponoči? Ali se ti je sanjalo? Ho ho, ho! Le vstani, nikar se ne boj, moj sinko, jaz sem tvoj oče!“

Stanko je vstal. Ravnatelj ga je potrepal po ramenu in mu silo prijazno pogledal v oči. Stanko se mu je nasmešnil — prikrival je svoje resnične občutke in misli.

Šel je iz voza in vzel keblčo, da gre na bližnji vodnjak po vode. Voda se je natekala v keblčo, on pa je gledal, ali ga kdo opazuje. Ko ni videl nikogar, je vtaknil roke v žep in počasi in žvižgaje stopil za vogal bližnje hiše, kakor da ima ondi kaj posla. Ko je bil za vogalom, je rke potegnili iz žepa in v divjem diru zbežal čez trav-

(62) nik in v gozd; tu si je odahnil: Rešen sem! Iz gozda je prišel na železniško progo, ob progi je šla steza, po stezi je nadaljeval svojo pot.

Dospel je do železniške postaje. Prihajali so praznično oblečeni kmetje in kmecice, poslušal je njih pomenek — na Trsat se bili namenjeni. Vozovnice so si kupovali na Reko.

Hej, na Reko! Kaj vse je oče pravil o Reki! Tudi Stanko mora na Reko — tam je morje, tam so ladje, vsake vrste ljudje! Pozabil je na vso grozo pretekle noči, na kes in obljube, zmaga-gala je lahkomišelnost — zastoj je bil ostri opomin, ki mu ga je poslalo nebo.

Šel je na vlak in se brezskrbno vesel odpeljal na Reko.

23. Oče in sin.

Nanča, Kocmurka in Mici, imenovana tudi Irma ali general Radecki, so se polagoma privajali novemu redu. Pa to ni bilo toliko njih zasluga, nego zasluga neizprosne prijaznosti gospoda nadstražnika Koblice. Saj Kocmurka, ta je bila tiha in potrpežljiva — ali z onima dvema je bil križ.

Nanča se ni mogla sprijazniti s svojo usodo, da ni košata hišna gospodinja, ki se ji klanjajo gostači in sosed, ampak le skromna preužitkarica. Kakor se je prej hudovala na sestro, tako se je hudovala zdaj na očeta, ki je napravil tak testament.

Gospodični Mici ni ugajalo delo. Kar na lepem je izjavila: „Ne bom nosila drv, ne, in vode in otepala močnika in kaše! Meni tega ni treba. Jaz grem.“

Mati ji je očitala: „Nesramno dekle! Ali si vse pozabila? Ne veš, kam

ti je bilo sojeno, da te pošljejo, in kako težko sem izprosila, da ti to pot še prizaneso? Kaj si jim obljubila? Da se ne premakneš od mene! Veš, kaj sem morala obljubiti in podpisati: da pridem še tisto uro na policijo in jim sporočim, če bi me zapustila ali ne bi hotela delati. Kako nesrečna mati sem!“

Razjokala se je od žalosti. Mici pa je jokala od onemogle togote — mika-lo jo je brezdolje, prostost, veseljače-nje, pa se ni smela ganiti, policijski ukazi so jo držali kakor v železnih okovih.

O pravem času se je vedno pojavljaj gospod Koblica, ki je poznal svoje lju-di in vedel, da bo skrajja treba še na vse strani trde roke, in zato ni štedil s svojimi obiski. S spodbudno besedo je pohvalil Mici, pohvalil Nančo, namignil, kako bi se jima hudo godilo, da se ni stvar tako lepo uredila, kakor se je, in pravil zanimive historije o ženskah, ki so po svoji trmi in neumnosti prišle v čudne neprilike. In spet jih je vneto pohvalil vse tri, v kako zgledno lepi slogi da živé in da so pridne in mirne, mimogrede je še pripomnil, da od sosedov vse izve, kar se godi v hiši, segel je vsem trem v roko in se poslovil.

Po takem obisku je nekaj dni spet vladal pri hiši mir, Nanča se je bala vpiti in zmerjati, Mici je nosla drva in vodo in delala, kar je bilo treba.

Trajen pač ni bil ta mir, vendar je neprestani vpliv prijaznega gospoda nadstražnika blažilno vplival na izbruhe nezadovoljnosti tako pri Nanči kakor pri Irm, in Kocmurjevi se je zbuvalo rahlo upanje, da ji ljubi Bog morebiti vendar nakloni po prestanih viharjih

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3
Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 20.446	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1987: Za Argentino A 50; pri pošiljanju po pošti A 56; Zdrž. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES
T. E. 362-7215 v os. Miraflores